Janica Ylikarjula, Tiina Haapasalo

3.2.2021

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle
U 55/2020 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle neuvotteluista EU:n uudesta kumppanuudesta Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa

EU:n ja Ison-Britannian välille saavutettu neuvottelutulos, kauppa- ja yhteistyösopimus, on todella tärkeä. **Se tuo yrityksille pitkään kaivattua ennustettavuutta sekä luo pohjaa EU:n ja Britannian tulevalle yhteistyölle**.

Saavutettu kauppasopimus johti paljon etäisempään suhteeseen kuin aiemmin Britannian ollessa EU:n sisämarkkinoilla. Elinkeinoelämä olisi toivonut selvästi tiiviimpää suhdetta, mutta lopputulema heijastelee Ison-Britannian tiukkoja reunaehtoja. **Yrityksille se tarkoittaa lisäbyrokratiaa ja korkeampia kustannuksia.** Eniten nämä vaikuttavat pk-yritysten toimintaan.

Neuvottelut olivat poikkeukselliset. Ne koskivat sitä, miten pyrkiä hallitsemaan eriytymistä eikä sitä, miten pyrkiä lähentymään kuten kauppasopimusneuvotteluissa muulloin. Neuvottelut olivat ennennäkemättömät myös johtuen Britannian maantieteellisestä läheisyydestä, talouden suuruudesta ja talouksien keskinäisriippuvuudesta.

EK tuki EU:n neuvottelutavoitteita: Sopimus ei saa vaarantaa EU:n yhtenäisyyttä, sisämarkkinoiden ja tulliliiton moitteetonta toimintaa tai tasapuolisten toimintaedellytysten toteutumista. Nämä tavoitteet saavutettiin.

Kauppasopimus vastaa EU:n viime aikoina tekemiä vapaakauppasopimuksia, mutta menee osittain pidemmälle asioissa, jotka ovat yrityksille hyödyllisiä:

- Ei tulleja eikä kiintiöitä, jos sopimuksen alkuperäsäännöt toteutuvat
- Kattavasti tasapuolisia kilpailuedellytyksiä koskevia sääntöjä valtiontukien, työelämän ja ympäristösääntelyn, ilmastonmuutoksen vastaisen taistelun, hiilen hinnoittelun sekä verotuksen läpinäkyvyyden osalta
- Ensimmäinen EU:n sopimus, jossa on yksityiskohtaisia määräyksiä tietovirroista
- EU-yritysten laajempi pääsy UK:n hankintoihin

Suurin osa tuotteista joutuu käymään läpi kahden eri vaatimustenmukaisuuden arvioinnin, koska vaatimustenmukaisuuden vastavuoroisuuden tunnustamisessa ei päästy kovin pitkälle. **EU:n ja Britannian viranomaisten välinen sääntelydialogi on tärkeä keino vähentää tarpeettomien kaupanesteiden muodostumista.**

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
PL 30 · Eteläranta 10, 00131 Helsinki · Puhelin 09 42020
etunimi.sukunimi@ek.fi · www.ek.fi · Y-tunnus 1902799-1 · Kotipaikka Helsinki

Yksi merkittävistä uudistuksista on ns. tasapainottava mekanismi. Se tarkoittaa yksipuolisia toimia, joita voidaan ottaa käyttöön, jos tasapuolisissa toimintaedellytyksissä havaitaan ”merkittäviä poikkeamia”, jotka vaikuttavat kauppaan tai investointeihin. Vastatoimena toiselle osapuolelle voidaan asettaa esim. tulleja.

Tasapainottavan mekanismin käytännön toimivuudesta ei ole tietoa eikä sitä voida suoraan soveltaa muihin maihin. TCA-kauppasopimuksen tullessa voimaan toimintaedellytyksiä koskevan lainsäädännön lähtötaso on sama EU:ssa ja Britanniassa.

Sopimuksen ulkopuolella Euroopan komissio valmistelee UK:n tietosuojan tasoa koskevaa riittävyyspäätöstä ja rahoituspalveluita koskevia vastaavuuspäätöksiä. Yritysten kannalta nämä ovat merkittäviä ratkaisuja.

Tavaralogistiikka hidastuu jonkin verran, sillä rajalla edellytetään tuonti- ja vienti-ilmoituksia ja niiden tarkistusta tullausmenettelyissä. Yritykset, joilla on valtuutetun talouden toimijan (AOE) tunnus, saavat joitakin helpotuksia tullausmenettelyihin.

Teiden tavarakuljetuksissa sopimuksella osin jatketaan nykyisiä käytäntöjä, osin luodaan uusia rajoituksia. Sopimuksessa sovitaan rajoittamaton oikeus kahdenvälisiin kuljetuksiin ilman lupakiintiöitä sekä oikeudet kauttakulkuun kummankin osapuolen alueiden läpi. UK jatkaa EU-sääntöjen noudattamista koskien kuljettajia, liikennelupia ja ajoneuvoja. Kabotaasikuljetusten osalta UK on samassa asemassa kuin muut kolmannet maat eli UK:n kuljetusyritykset eivät voi ottaa EU-jäsenmaiden kansallisia kuljetustehtäviä, paitsi sopimuksessa mainituin vähäisin poikkeuksin. UK:n kuljetusyritykset eivät voi vapaasti myöskään suorittaa EU-maiden välisiä kuljetustehtäviä.

Tiivis yhteistyö Britannian kanssa on tärkeä tavoite, kun maan kanssa käydään jatkoneuvotteluita ja dialogia. EU:n yhtenäisyys ja sisämarkkinoiden moitteeton toiminta on huomioitava jatkossakin. Iso kysymysmerkki on se, miten Britannia aikoo käyttää brexitin mahdollistaman jouston lainsäädännössään. Mitä kauemmaksi Britannian lainsäädäntö eriytyy EU-sääntelystä, sitä enemmän se tuo yrityksille lisäbyrokratiaa ja -kustannuksia.

Nopeasti neuvoteltu sopimus on osittain monimutkainen. Sen vuoksi viranomaisten tarjoama tuki yrityksille niiden pyrkiessä sopeutumaan muutoksiin on erittäin tärkeä. Tässä tulee huomioida erityisesti pk-yritykset.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Janica Ylikarjula
Johtava asiantuntija